

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

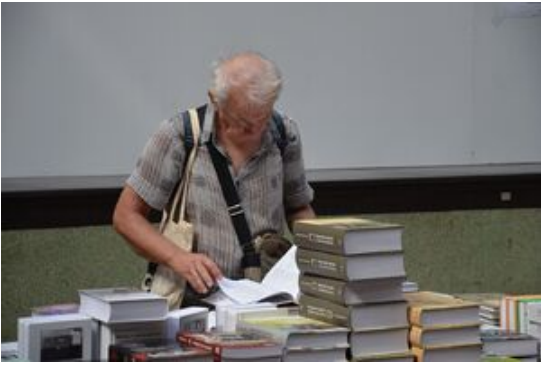
<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/168958,Inauguracja-Dni-Wydawnictwa-IPN-i-wystawa-o-prof-Waclawie-Felczaku.html>
25.04.2024, 18:35

Inauguracja Dni Wydawnictwa IPN i wystawa o prof. Wacławie Felczaku

Zapraszamy na Dni Wydawnictwa IPN, które zainaugurowaliśmy 20 sierpnia 2022 r. na Plantach i na pobliskim „Przystanku Historia” IPN w Krakowie. Na Plantach otworzyliśmy także wystawę o prof. Wacławie Felczaku, szefie kurierów tatrzańskich, więźniu politycznym w PRL, współtwórcy antykomunistycznej opozycji na Węgrzech.

Na „Przystanku Historia” IPN w Krakowie (ul. Dunajewskiego 8) czeka mnóstwo publikacji Instytutu, które można kupić po obniżonych cenach. Promocja w księgarni stacjonarnej potrwa do 26 sierpnia. Oferta księgarni IPN: <https://ksiegarniaipn.pl>

Na Plantach w pobliżu ulic Dunajewskiego i Reformackiej otworzyliśmy wystawę o prof. Wacławie Felczaku, szefie kurierów tatrzańskich, więźniu politycznym w PRL, współtwórcy antykomunistycznej opozycji na Węgrzech. Tę wybitną postać przybliżyli zebrany dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał i dr Wojciech Frazik, autor wystawy.

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Słężak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Słężak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Słężak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

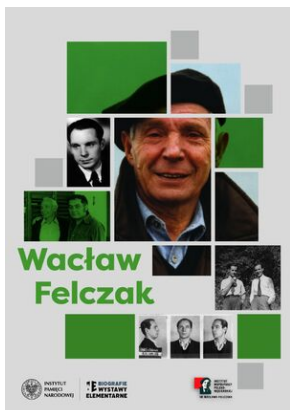
Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

Wystawa o prof. Wacławie Felczaku na Plantach. Fot. Janusz Sięzak (IPN)

Wacław Felczak

Jan Wacław Felczak urodził się 29 maja 1916 r. w Golbicach pod Łęczycą, jako ósme dziecko Antoniego i Michaliny z Pałczyńskich, właścicieli 20-hektarowego gospodarstwa. Po ukończeniu Gimnazjum im. Kopernika w Toruniu studiował historię na Uniwersytecie w Poznaniu (1934-1938). Interesował się dziejami Węgier w XIX wieku. Opanował język węgierski i był wiceprezesem Akademickiego Koła Przyjaciół Węgier przy Uniwersytecie Poznańskim.

II wojna światowa wybuchła, gdy na stypendium naukowym w Budapeszcie pisał doktorat pod kierunkiem

prof. Imre Lukinicha, prezesa Węgierskiej Akademii Nauk. Wrócił do kraju. Na początku 1940 r. uczestniczył w Warszawie w konspiracyjnych spotkaniach polityków Stronnictwa Pracy, którego działaczem był jego brat Zygmunt. Centralny Komitet Organizacji Niepodległościowych wysłał Wacława Felczaka go do Budapesztu w celu zorganizowania tam placówki, umożliwiającej łączność między emigracyjnym rządem polskim a podziemiem politycznym w kraju. Tę działalność kontynuował po podporządkowaniu się CKON Związkowi Walki Zbrojnej i Delegaturze Rządu.

Łączność kurierska na odcinku Budapeszt - Warszawa, nadzorowana przez Felczaka, funkcjonowała aż do marca 1944 r., gdy na terytorium Węgier wkroczyły wojska niemieckie. Felczak sam kilkadziesiąt razy przedzierał się przez zieloną granicę do Polski i z powrotem, przenosząc instrukcje, pieniądze i pocztę. Za swoje dokonania został odznaczony Orderem Krzyża Virtuti Militari V klasy.

Koniec wojny nie przerwał konspiracyjnych działań Felczaka. W lipcu 1945 r. udał się do Londynu jako emisariusz Rady Jedności Narodowej, gdzie poinformował prezydenta Władysława Raczkiewicza o rozwiązywaniu struktur Polskiego Państwa Podziemnego.

W 1946 r. na Sorbonie w Paryżu zaczął pisać doktorat i jako emisariusz rządu emigracyjnego kursował pomiędzy Londynem a Warszawą. Był już poszukiwany przez Urząd Bezpieczeństwa. 22 grudnia 1948 r. został aresztowany w Czechosłowacji. Po nieudanej próbie ucieczki z więzienia w Morawskiej Ostrawie, przekazano go w ręce UB i po dwuletnim śledztwie skazano na dożywocie. W październiku 1956 r. z powodu złego stanu zdrowia i w efekcie politycznej odwilży Felczaka zwolniono z więzienia we Wronkach.

W styczniu 1958 r. został asystentem prof. Henryka Wereszyckiego w Katedrze Historii Powszechnej Nowożytnej i Najnowszej UJ. Okazał się wspaniałym wychowawcą młodzieży, a równocześnie wywarł moralny

wpływ na środowiska niezależne w Krakowie i inspirował formowanie się części antykomunistycznej opozycji węgierskiej.

W 1962 r. obronił rozprawę doktorską „Węgierska polityka narodowościowa przed wybuchem powstania 1848 r.”. Węgierscy historycy przyjęli z uznaniem jego monografię „Historia Węgier” (1966). W 1968 r. uzyskał habilitację w zakresie historii nowożytnej XIX wieku na podstawie książki „Uгода węgiersko-chorwacka w 1868 r.”. W 1975 i 1980 r. władze wstrzymywały wnioski o nadanie mu tytułu profesora.

Polityka obok historii była drugą pasją Felczaka. Związany z środowiskiem „Tygodnika Powszechnego”, należał do znanego wśród inteligencji krakowskiej „Klubu Wereszyckiego”, spotykającego się w kawiarniach. Kawiarniane politykowanie przerodziło się w latach 80. XX wieku, po nawiązaniu kontaktów z tworzącą się na Węgrzech opozycją, w prawdziwą politykę.

Zaproszony w 1987 r. przez Eötvös Kolégium na gościnne wykłady i seminaria na temat dziejów Europy Środkowej, spotykał się wielokrotnie ze studentami i przyjaciółmi węgierskimi, inspirując ich do założenia antykomunistycznej Partii Młodych Demokratów FIDESZ, której później został honorowym członkiem. Podczas jednego takiego spotkania Victor Orban, obecny premier Węgier, a wówczas student prawa, zapytał Felczaka, co mają robić. Odparł: „Założcie partię. Niedługo komuna padnie, cały porządek pojałtański się rozsypie i ktoś powinien wziąć odpowiedzialność za kraj. Więc musicie założyć partię polityczną, która się do tego przygotowuje”. Orban z kolegami założyli Fidesz - Związek Młodych Demokratów.

Po przemianach ustrojowych, w 1990 r. Felczak wydawał się idealnym kandydatem na ambasadora RP w Budapeszcie, ale był już ciężko chory na serce. W 1993 r. otrzymał tytuł profesora. W tym samym roku, 23 października, zmarł. Zgodnie ze swoją wolą został

**pochowany na Pęksowym Brzyzku w Zakopanem, obok
tatrzańskich kurierów.**